

Zagadnienie	Odniesienie podmiotowe / przedmiotowe wartość ewaluacji							Antyteza zagadnienia
	Odniesienie nie budzi wątpliwości, ustawa wywołuje wyraźnie odczuwalne skutki, dla szerokiego kręgu adresatów	Odniesienie nie budzi wątpliwości, ustawa wywołuje wyraźnie odczuwalne skutki, ale dla ograniczonego kręgu adresatów , albo mało odczuwalne skutki dla szerokiego kręgu adresatów	Odniesienie nie budzi wątpliwości, ale ustawa wywołuje tylko mało odczuwalne skutki dla ograniczonego kręgu adresatów	Na pewno brak odniesienia, albo odniesienie jest pośrednie i/lub budzi wątpliwości	Odniesienie do antytezy zagadnienia nie budzi wątpliwości, ale ustawa wywołuje tylko mało odczuwalne skutki dla ograniczonego kręgu adresatów	Odniesienie do antytezy zagadnienia nie budzi wątpliwości, ustawa wywołuje wyraźnie odczuwalne skutki, ale dla ograniczonego kręgu adresatów , albo mało odczuwalne skutki dla szerokiego kręgu adresatów	Odniesienie do antytezy zagadnienia nie budzi wątpliwości, ustawa wywołuje wyraźnie odczuwalne skutki, dla szerokiego kręgu adresatów	
1. „Korzyści za status”. Regulacja DAJE korzyści rzeczowe, finansowe lub w postaci usług beneficjentowi, który bezpośrednio niczego nie świadczy w zamian (podstawą otrzymania korzyści NIE JEST bezpośrednia wymiana ekwiwalentna, zagadnienie nie ma odniesienia do działań opartych na regułach gospodarowania), stanowią rodzaj uprawnienia wynikającego z posiadanego statusu (np. renta dla niepełnosprawnego), lub przywileju, którym nie cieszą się inne osoby pozostające w takiej samej sytuacji (np. deputat dla małżonka pracownika wykonującego określony zawód). Uwaga 1: zagadnienie na pewno ma odniesienie do wszelkich przejawów poszerzania funkcji redystrybucyjnej państwa, ale nie tylko). Uwaga 2: Polski system emerytalno - rentowy należy do typu repartycyjnego, tzn. otrzymywane świadczenie nie jest bezpośrednim ekwiwalentem za pracę.	3	2	1	0	- 1	- 2	- 3	1. „Korzyści za status” - antyteza. Regulacja <u>ODBIERA</u> korzyści rzeczowe, finansowe lub w postaci usług beneficjentowi, który otrzymywał je jako uprawnienie z racji posiadanego statusu (np. skrócenie płatnego urlopu macierzyńskiego) lub przywilej, którym nie cieszyły się inne osoby pozostające w takiej samej sytuacji (np. zniesienie możliwości otrzymywania darmowych leków przez niektóre kategorie emerytów), a nie otrzymywał ich poprzez swoje działania oparte na regułach gospodarowania. Uwaga 1: zagadnienie na pewno ma odniesienie do wszelkich przejawów ograniczania funkcji redystrybucyjnej państwa, ale nie tylko). Uwaga 2: Polski system emerytalno - rentowy należy do typu repartycyjnego, tzn. otrzymywane świadczenie nie jest bezpośrednim ekwiwalentem za pracę. Dlatego np. podwyższenie powszechnego wieku emerytalnego stanowi przykład na antytezę zagadnienia.
2. „Specjalizacja sposobów działania”. Regulacja WYODRĘBIA nowy „podzbiór” adresatów z jakiejś szerszej kategorii i czy w miejsce rozwiązań uniwersalnych WPROWADZA dla tych adresatów nowe rozwiązania, przewidziane tylko dla osiągnięcia celów działania przez tę nową, wyodrębnioną z szerszej kategorii grupę (np. z kategorii podatników podatku od osób prawnych wyodrębnia węższą kategorię podatników i ustala dla nich nowy próg podatkowy).	3	2	1	0	- 1	- 2	- 3	2. „Specjalizacja sposobów działania” - antyteza. Regulacja LIKWIDUJE „podzbiór” adresatów w jakiejś szerszej kategorii i czy USUWA rozwiązania przewidziane tylko dla osiągnięcia celów działania przez tę wyodrębnioną grupę adresatów, przewidując ponowne stosowanie rozwiązań uniwersalnych (np. z znosi preferencje kredytowe dla młodych nabywców mieszkań).

3. „Prawa słabszych”. Regulacja DAJE (formalnie) nowe prawa podmiotom (jakimkolwiek) o mniejszych możliwościach działania, względem podmiotów o większym potencjale, mającym przewagę (polityczną, prawną, ekonomiczną, np. czy wzmacnia środki kontroli władzy politycznej przez obywatela, czy daje ludziom szerszy dostęp do informacji o poczynaniach władzy, czy otwiera szerzej dostęp obywateli do bezpośredniego podejmowania decyzji politycznych, czy chroni prawa pracobiorców wobec pracodawców, konsumentów wobec mono\oligopolistów, małych przedsiębiorców wobec wielkich korporacji, przedsiębiorców i zwykłych obywateli wobec państwa, itp.). Uwaga: zagadnienie NIE MA ODNIESIENIA do regulacji, których efekty korzystne dla słabszych wyrażają się w zmianach faktycznych, a nie formalnych.	3	2	1	0	- 1	- 2	- 3	3. „Prawa słabszych” - antyteza. Regulacja REDUKUJE (formalnie) prawa podmiotów o mniejszych możliwościach działania, względem podmiotów o większym potencjale, mającym przewagę (polityczną, prawną, ekonomiczną, np. czy ogranicza środki kontroli władzy politycznej przez obywatela, czy redukuje dostęp do informacji o poczynaniach władzy, czy redukuje prawa pracowników, konsumentów, przedsiębiorców, itp.). Uwaga: zagadnienie NIE MA ODNIESIENIA do regulacji, których efekty niekorzystne dla słabszych wyrażają się w zmianach faktycznych, a nie formalnych.
4. „Wzmocnienie władzy publicznej”. Regulacja DAJE (formalnie) szersze uprawnienia WŁADZY PUBLICZNEJ, dodaje kolejne kompetencje władcze wobec obywateli i ich organizacji, albo służy lepszej organizacji samych struktur władzy (np. wprowadza nowy typ przestępstwa, reorganizuje resort). Uwaga: zwiększenie dochodów publicznych należy traktować jako pochodną nowych regulacji, poszerzających kompetencje władz. Jeżeli wzrost dochodów publicznych nie jest związany z nowymi uprawnieniami władz, to nie jest to sytuacja relewantna z punktu widzenia zagadnienia. Uwaga: przez „władzę publiczną” rozumiemy każdy podmiot, który korzysta z władztwa publicznego, a nie tylko te, które stricte stanowią struktury władz rządowych, czy samorządu terytorialnego.	3	2	1	0	- 1	- 2	- 3	4. „Wzmocnienie władzy” - antyteza. Regulacja OGRANICZA uprawnienia władzy publicznej, REDUKUJE kompetencje władcze wobec obywateli i ich organizacji, LIKWIDUJE struktury władzy (np. ogranicza stosowanie środków przymusu wobec obywatela, likwiduje strukturę rządową, nie tworząc w jej miejsce innej, itp.). Uwaga: poszerzanie kontroli obywateli nad władzą to przypadki odnoszące się do zagadnienia 3, nie są przykładami na antytezę zagadnienia 4.
5. „Koszty i bariery przedsiębiorcy”. Efektem regulacji jest stworzenie nowych obciążeń/ utrudnień różnego rodzaju – finansowych, formalnych, organizacyjnych (podniesienie kosztów transakcyjnych, lub powstanie barier wejścia) na drodze osiągnięcia jakiegoś celu działań PRZEDSIĘBIORCY (np. regulacja powoduje konieczność przeznaczenia większych środków na zobowiązania publiczne – jak podatki, składki na zabezpieczenie socjalne, tworzy konieczność uzyskania pozwolenia na jakieś działanie, wymaga zatrudnienia dodatkowych osób, potrzebnych do spełnienia wymagań stawianych przez władzę publiczną, przeznaczenia większej ilości czasu na załatwienie danej sprawy). Uwaga: przez „przedsiębiorcę” rozumiemy każdy podmiot działający na zasadzie reguł gospodarowania, choćby formalnie nie prowadził działalności gospodarczej.	3	2	1	0	- 1	- 2	- 3	5. „Koszty i bariery” - antyteza. Efektem regulacji jest REDUKCJA obciążeń/ utrudnień różnego rodzaju – finansowych, formalnych, organizacyjnych (redukcja kosztów transakcyjnych, lub obniżenie barier wejścia) na drodze osiągnięcia jakiegoś celu działań PRZEDSIĘBIORCY (np. regulacja redukuje wydatki na zobowiązania publiczne – jak podatki, składki na zabezpieczenie socjalne, usuwa konieczność uzyskania pozwolenia na jakieś działanie, pozwala na redukcję zatrudnienia, oszczędza czas potrzebny na załatwienie danej sprawy, itp.).
6. „Redukcja ryzyka przedsiębiorcy”. Regulacja ZWIĘKSZA PRZEWIDYWALNOŚĆ REZULTATU, jaki chce osiągnąć PRZEDSIĘBIORCA, ułatwia ocenę szans na osiągnięcie zakładanego celu gospodarczego, służy wzmocnieniu poczucia pewności obrotu gospodarczego, zmniejszeniu ryzyka niepowodzenia w działalności gospodarczej (na skutek czynników losowych, albo na skutek działań konkurencji). Tzn. regulacja pozwala na dokładniejszą kalkulację szans i zagrożeń, np. poprzez otwarcie przedsiębiorcy dostępu do nowych źródeł informacji, stworzenie państwowych gwarancji finansowych dla jakiegoś sektora gospodarki, itp. Uwaga: przez „przedsiębiorcę” rozumiemy każdy podmiot działający na zasadzie reguł gospodarowania, choćby formalnie nie prowadził działalności gospodarczej.	3	2	1	0	- 1	- 2	- 3	6. „Redukcja ryzyka przedsiębiorcy” - antyteza. Regulacja OGRANICZA PRZEWIDYWALNOŚĆ REZULTATU, jaki chce osiągnąć PRZEDSIĘBIORCA, redukuje możliwość oceny szans na osiągnięcie zakładanego celu gospodarczego, ogranicza poczucie pewności obrotu gospodarczego, zwiększa ryzyko niepowodzenia w działalności gospodarczej (na skutek czynników losowych, albo na skutek działań konkurencji), np. poprzez ograniczenie przedsiębiorcy dostępu do źródeł informacji, likwidację państwowych gwarancji finansowych dla jakiegoś sektora gospodarki, itp.

7. „Wydatki publiczne”. Efektem regulacji jest ZWIĘKSZENIE – szeroko rozumianych – kosztów funkcjonowania państwa, w tym kosztów zaspokajania oczekiwań społecznych (w szczególności chodzi o działania związane ze zwiększonymi wydatkami z budżetu państwa, lub jednostki samorządu terytorialnego), stosowanie regulacji powoduje konieczność przeznaczenia większych środków np. na obronność, na realizację zadań policji, na świadczenia transferowe, na wynagrodzenia w sferze publicznej, wymaga zaangażowania dodatkowych osób uczestniczących w realizacji jakiegoś celu publicznego, przeznaczenia większej ilości czasu na realizację zadania publicznego, itp.	3	2	1	0	- 1	- 2	- 3	7. „Wydatki publiczne” - antyteza. Efektem regulacji jest REDUKCJA – szeroko rozumianych – kosztów funkcjonowania państwa, w tym kosztów zaspokajania oczekiwań społecznych (w szczególności chodzi o działania związane ze redukcją wydatków z budżetu państwa, lub jednostki samorządu terytorialnego), stosowanie regulacji powoduje możliwość przeznaczenia mniejszych środków na cele publiczne, pozwala zredukować liczbę osób uczestniczących w realizacji jakiegoś celu publicznego, przeznaczenia mniejszą ilość czasu na realizację zadania publicznego, itp. Uwaga: zwiększenie dochodów publicznych nie jest przykładem na antytezę zagadnienia.
8. „Wzmocnienie dominacji ekonomicznej”. Regulacja sprzyja interesom przedsiębiorców o dużym potencjale ekonomicznym, w szczególności tych, które zajmują pozycję dominującą w danym sektorze gospodarki narodowej, lub których sytuacja jest zbliżona do takiej pozycji, wzmacnia je finansowo, chroni interesy większych przedsiębiorców, kosztem mniejszych, albo kosztem klientów indywidualnych, itp. Uwaga: przez „przedsiębiorcę” rozumiemy każdy podmiot działający na zasadzie reguł gospodarowania, choćby formalnie nie prowadził działalności gospodarczej.	3	2	1	0	- 1	- 2	- 3	8. „Wzmocnienie dominacji ekonomicznej” - antyteza. Regulacja uderza w interesy podmiotów o dużym potencjale ekonomicznym, w szczególności tych, które zajmują pozycję dominującą w danym sektorze gospodarki narodowej, lub których sytuacja jest zbliżona do takiej pozycji, chroni zaś interesy mniejszych przedsiębiorców, kosztem większych, albo chroni klientów (np. indywidualnych odbiorców energii) kosztem przedsiębiorców (np. dostawców energii), itp. Uwaga: sytuacje mające odniesienie do zagadnienia 3 mogą być równocześnie przykładami na antytezę zagadnienia 8.
9. „Efekt gapowicza”. Rezultatem regulacji jest OGRANICZENIE występowania tzw. „efektu gapowicza” w zakresie sytuacji, o których mowa w ZAGADNIENIU 1 (w szczególności związanych z redystrybucją dóbr). Innymi słowy, regulacja utrudnia pozyskanie jakiejś korzyści na zasadzie „jazdy na gapę” (in. efektu Ringelmannna, czyli redystrybucji dóbr na rzecz osób, które mogłyby same zaspokoić swoje potrzeby, ale wolą robić to „na cudzy koszt”), a nie na zasadzie ekwiwalentu za indywidualny wysiłek (przede wszystkim związany z pracą zarobkową).	3	2	1	0	- 1	- 2	- 3	9. „Efekt gapowicza” - antyteza. Rezultatem regulacji jest bezpośrednio OTWARCIE MOŻLIWOŚCI występowania tzw. „efektu gapowicza” w zakresie sytuacji, o których mowa w ZAGADNIENIU 1 (w szczególności związanych z redystrybucją dóbr). Innymi słowy, regulacja BEZPOŚREDNIO stwarza okazję do pozyskania jakiejś korzyści na zasadzie „jazdy na gapę” (in. efektu Ringelmannna, czyli redystrybucji dóbr na rzecz osób, które mogłyby same zaspokoić swoje potrzeby, ale wolą robić to „na cudzy koszt”), a nie na zasadzie ekwiwalentu za indywidualny wysiłek (przede wszystkim związany z pracą zarobkową).
10. „Komplikacja systemu”. Regulacja wprowadza bardziej ZŁOŻONE (bardziej skomplikowane) modele działania podejmowanego dla osiągnięcia jakiegoś celu działania człowieka, w tym celu gospodarczego, w porównaniu z sytuacją przed wejściem w życie regulacji? W szczególności chodzi o sytuacje, kiedy regulacja WPROWADZA DODATKOWE PROCEDURY DZIAŁANIA, KOLEJNE WYMAGANIA FORMALNE, itp. Uwaga: powstanie sposobu działania wyspecjalizowanego (zagadnienie 2) samo w sobie nie musi oznaczać większej złożoności (komplikacji) działań podejmowanych przez adresata tych regulacji, gdyż nowy (wyspecjalizowany) sposób działania może zakładać zestaw mniej skomplikowanych (prostszych) czynności, niezbędnych do osiągnięcia celu działania. Często tworzenie wyspecjalizowanych sposobów działania jest podyktowane właśnie chęcią uchylecia się od nadmiernie złożonych (skomplikowanych) dotychczasowych, „uniwersalnych” sposobów działania (stąd pojawianie się tzw. specustaw).	3	2	1	0	- 1	- 2	- 3	10. „Komplikacja systemu” - antyteza. Regulacja UPRASZCZA modele działania podejmowanego dla osiągnięcia jakiegoś celu działania człowieka, w tym celu gospodarczego, w porównaniu z sytuacją przed wejściem w życie regulacji. W szczególności chodzi o sytuacje, kiedy regulacja REDUKUJE PROCEDURY DZIAŁANIA, OGRANICZA WYMAGANIA FORMALNE, itp. Uwaga: likwidacja sposobu działania wyspecjalizowanego (zagadnienie 2) samo w sobie nie musi oznaczać mniejszej złożoności (komplikacji) działań podejmowanych przez adresata tych regulacji, gdyż wyspecjalizowany sposób działania mógł zakładać zestaw mniej skomplikowanych (prostszych) czynności, niezbędnych do osiągnięcia celu działania.
11. „Dochody publiczne”. Efektem regulacji jest zwiększenie – szeroko rozumianych – korzyści wymiernych ekonomicznie (dochodów finansowych np. z tytułu wzrostu podatków, przysporzeń majątkowych np. z tytułu wywłaszczenia, itp.) sfery publicznej (państwa, samorządów terytorialnych, państwowych lub samorządowych osób prawnych, itp.)	3	2	1	0	- 1	- 2	- 3	11. „Dochody publiczne” - antyteza. Efektem regulacji jest redukcja wymiernych ekonomicznie korzyści sfery publicznej (np. obniżenie wysokości danin publicznych, albo oddanie majątek publiczny w ręce podmiotów prywatnych), natomiast NIE SĄ rozwiązaniami przeciwnymi do tezy zagadnienia jakiegokolwiek regulacje, które odnoszą się do wydatków

								(kosztów) publicznych (zob. zagadnienie 7).
12. „Dochody prywatne”. Efektem regulacji jest zwiększenie – szeroko rozumianych – korzyści wymiernych ekonomicznie (dochodów finansowych, przysporzeń majątkowych) podmiotów prywatnych (osób fizycznych, osób prawnych). Chodzi zarówno o korzyści związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, jak i nie związane z działalnością gospodarczą.	3	2	1	0	- 1	- 2	- 3	12. „Dochody prywatne” - antyteza. Efektem regulacji jest redukcja wymiernych ekonomicznie korzyści podmiotów prywatnych (np. obniżenie wysokości wynagrodzeń, albo nacjonalizacja majątku prywatnego, itp.), natomiast NIE SĄ rozwiązaniami przeciwnymi do tezy zagadnienia jakiegokolwiek regulacje, które odnoszą się do wzrostu/redukcji kosztów transakcyjnych i tworzenia/niwelowania barier wejścia (zob. zagadnienie 5).